

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Mechlinia Illustrata Luce Miraculorum S. Francisci Xaverii
Orbis Utriusque Solis Ac Thaumaturgi Chronicis Distichis
evulgata Anno M.D.C.LXVI.**

Grumsel, Gérard

Mechliniae, 1666

Illustrissimo Ac Reverendissimo Domino D. Andreæ Cruesen
Mechliniensium Archiepiscopo Belgii Primati Regi Catholico à consiliis
Status &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13399

ILLUSTRISSIMO
AC REVERENDISSIMO DOMINO
D. ANDREÆ
CRUESEN
MECHLINIENSIVM
ARCHIEPISCOPO
BELGII PRIMATI
Regi Catholico à consiliis Status &c.

EPISTOLA DEDICATORIA

LVserat aVsonIIs ChronICO non paVCVLa VersV
pontIfICIqVe saCrVM VoVerat aVthor opVs.
Et DeCaDIs seXtæ VVLgaVerat aCta LibeLLIs,
QVaLia VIX VLLo VIsa sVb orbe Leges.
sortIs & oCCasVs, rVrsVsqVe VoLVbILIs ortVs;
IaCraqVe sVb Variâ, sCIsaqVe sCeptra ManV.
LVserat & stabILES neXVs, aC VInCVLa paCIs,
signaqVe qVæ pLaVsVs paX CoMITantIs habet.
Et soCIs paCtos thaLaMIs post præLIA Reges,
Et sVper aCCensIs teLa perVIsa foCIs.
LVserat & statVas, & opVs MIRabILE VIsV,
AVsonIâ strVXIIt qVoD pIVs Vrbe pater.
QVaLe neCeXtrVXIIt, post Longa neC eXtrVet ætas;
neC fVIt In ClrCIs, RoMa sVperba, tVIs.

ILLUSTRISSIMO
AC REVERENDISSIMO DOMINO
D. ANDREÆ
CRUESEN
MECHLINIENSIVM
ARCHIEPISCOPO
BELGII PRIMATI
Regi Catholico à consiliis Status &c.
EPISTOLA DEDICATORIA

Luferat Aufoniis chronico non paucula versu,
Pontificique sacrum voverat author opus.
Et decadis (a) sextæ vulgaverat acta libellis,
Qualia vix ullo visa sub orbe leges.
Sortis & occasus, rursusque volubilis ortus;
Jactaque sub variâ scissaque scepra manu.
Luserat & stabiles nexus, ac vincula pacis,
Signaque quæ plausus pax comitantis habet.
Et sociis pactos thalamis post prælia Reges,
Et super accensis tela perusta focis.
Luserat & statuas, & opus mirabile visu,
Aufoniâ struxit quod pius urbe Pater.
Quale nec extruxit, post longa nec extruet ætas;
Nec fuit in Circis Roma superba tuis.

(a) Annis
sexagesimus
Chronici di-
stichis ab Au-
tore illustra-
tus, & typis
Balthazaris
Moreti editus
Anno 1665.

A

Hæc

MECHLINIA ILLUSTRATA

HæC Vbi VVLgasset ChroniCo MiraCVLa VersV;
 paVCa sibi Vates, VeraqVe qVestVs alt:
 QUID strVIs? aVt porrò qVos rVrsVM peCtore Versas
 IngenII neXVs sæVe tyranne tVI?
 ParCe sVperVaCVIs: non sVnt tVa CarMina tantI:
 VIX ea nVnC posthaC qVI probet VLLVs erIt.
 InspICe, trVX terret faCies eX CornIbVs IpsIs:
 Ire eLegI VVLtV sIMPLICIore VoLVnt.
 QVò tVa pLVs LaVDat, pLVs VVLgVs opVsCVLa rIdet;
 CarperIs aC nVgIs LenIter Ipse tVIs.
 sVnt qVoqVe qVI IVstIs has forsItan IgnIbVs Vrant,
 AVt raplant VILI DILanlentqVe ManV.
 SIC ego tVnC: & erat sVa VIs In VoCIBVs ILLIs:
 VIX ChronICIs sensVs, qVI fVIt ante, Manet.
 Ergo satIs, DIXI: neXVs nVMerIqVe VaLete;
 TV qVoqVe Phæbe Pater, sat sIt, & Ipse VaLe.
 Penna retrò, rabVLæqVe Latent; neqVe sCribItVr VLLI:
 EXCIpIVnt VersVs pVLpIta CLaVsa Meos.
 HæC Vbi sIC IglTVr postIs sVnt otIa CVrIs;
 VeL proCVL aLterIVs VoLVIMVs artIs opVs;
 OCyVs eCCe tIbI VVLtV VeLVt Vsa seVero,
 NeC qVaLI fVerat, VIsa MaLIa qVerI:
 IbIs? & aonIas sIC LIqVerIs Ire sorores?
 sCrIpta neC In ChroniCo CarMIne ponar ego?
 At sI gesta VaLent, pLVs VrbIbVs VnICa CVnctIs,
 VersIbVs hIs VVLgò qVæ CeLebrantVr, eraM.
 QUID ChronICIs Cantas nIsI qVæ sVnt fLVXa tabeLLIs,
 QVæqVe VICes soLItas orDInIs hVIVs habent?
 VVLgare est hoC LaVDIs opVs: tIbI DeLphICVs aVgVr
 AnnVIt, aC Vires, & noVa pLeCtra VoVet.

haC

Hæc ubi vulgasset chronico miracula versu;

Pauca sibi vates, veraque questus ait:

Quid struis? aut porrò quos rursum pectore versas

Ingenii nexus sæve tyranne tui?

Parce supervacuis: non sunt tua carmina tanti:

Vix ea nunc posthac qui probet ullus erit.

Inspice, trux terret facies ex cornibus ipsis:

Ire elegi vultu simpliciore volunt.

Quo tua plus laudat, plus vulgus opuscula ridet;

Carperis ac nugis leniter ipse tuis.

Sunt quoque qui justis has forsitan ignibus urant,

Aut rapiant vili dilanientque manu.

Sic ego tunc: & erat sua vis in vocibus illis:

Vix chronicis sensus, qui fuit ante, manet.

Ergo satis, dixi: nexus numerique valete:

Tu quoque Phæbe pater, sat sit, & ipse vale.

Penna retro, tabulæque latent; neque scribitur ulli:

Excipiunt versus pulpita clausa meos.

Hæc ubi sic igitur positis sunt otia curis,

Vel procul alterius volvimus artis opus;

Ocyus ecce tibi vultu velut usa severo,

Nec quali fuerat, visa Malina queri:

Ibis? & Aonias sic liqueris ire sorores?

Scripta nec in chronico carmine ponar ego?

At si gesta valent, plus urbibus unica cunctis,

Versibus his vulgò quæ celebrantur, eram.

Quid chronicis cantas nisi quæ sunt fluxa tabellis,

Quæque vices solitas ordinis hujus habent?

Vulgare est hoc laudis opus: tibi Delphicus Augur

Annuit, ac vires, & nova plectra vocet.

Te qVoqVe XaVerIVs nIgrIs reDIVIVVs ab InDI
 FLagItat; In LaVDes te petIt Ire sVas.
 LVsIbVs Vt ChronICIs noVa tV MIraCVLa VVLges,
 Tot qVIBVs est nostrâ CLarVs In Vrbe Pater.
 ILLe, neC InfIClor (qVIA nIL sVbMISSIVs ILLo)
 HIs tItVLI s VVLgI VIX LeVIorIs eget.
 AttaMen hæC tItVLo qVIA sVnt ConIVncta tonantIs,
 VVLt ea, VVLt eIVs te qVoqVe faCta LoqVI.
 NeC genVs InCVses VersVs, qVoD pVbLICA toLLVnt
 pVLpta, qVoD fIXo zoILLVs ore LegIt.
 InClpe tV pLaVsVs; ne sIt De sVppLICE VInDeX:
 QVo noCeat CVstos hIC qVoqVe tantVs habet.
 VVLt opVs hoC faVtor CrVesenIVs: hVIVs asyLo
 Ibt hIC In LVCeM tVtVs, eatqVe Labor.
 DIXerat: erVbVI; tepIDVs qVe rIgentIbVs antehaC
 QVI fVIt In VenIs ferVor In ossa reDIt.
 EXClror: hInC ChronICos rVrsVs IVVat eDere VersVs;
 RVrsVs & In sCopVLos, In VaDa Lenta feror.
 Et bene qVoD trIpLeX hIC steLLa reLVXerIt, & qVoD
 HæC VoVeat faCILES, qVà LVbet Ire, VIas.
 steLLa trIpLeX, trIpLeX gLobVs est tVV s, InCLyte præsvL,
 QVeM CLypeI referVnt aVrea signa tVI.
 HIC CoLor est steLLIs; seD IIs tVV s aVCtlor eXtat:
 Vt qVoqVe pLVs steLLIs sphæra rotVnDa VoVet.
 LVX hæC Vt VIGILat trIpLICI sVbnIXa CoLVMnâ;
 sIC parat, & VatIs sternIt eVntIs Iter.
 Non ego TynDarIDas hæC nIXVs LVCe reqVIro,
 sIVe faCes qVotqVot ClrCVLVs aXIs habet.
 HIC CynosVra noVa est, nIret & CVM Castore poLLVX,
 ObseqVIIsqVe præIt LVnaqVe soLqVe sVIs.

Te quoque *Xaverius* nigris redivivus ab Indis
 Flagitat; in laudes te petit ire suas.
 Lusibus ut chronicis nova tu Miracula vulges,
 Tot quibus est nostrâ clarus in urbe Pater.
 Ille, nec inficior (quia nil submissius illo)
 His titulis vulgi vix levioris eget.
 Attamen hæc titulo quia sunt conjuncta Tonantis,
 Vult ea, vult ejus te quoque facta loqui.
 Nec genus incuses versus, quod publica tollunt
 Pulpita, quod fixo *Zoilus* ore legit.
 Incipe tu plausus; ne sit de supplice vindex;
 Quo noceat *Custos* hic quoque tantus habet.
 Vult opus hoc fautor *Cruesenius*: hujus asylo
 Ibit hic in lucem tutus, eatque labor.
 Dixerat: erubui; tepidusque rigentibus antehac
 Qui fuit in venis fervor in ossa redit.
 Excitor: hinc chronicos rursus juvat edere versus;
 Rursus & in scopulos, in vada lenta feror.
 Et bene quòd triplex hîc stella reluxerit, & quòd
 Hæc voveat faciles, quâ lubet ire, vias.
 Stella triplex, triplex globus est tuus, inclyte Præful,
 Quem clypei referunt aurea signa tui.
 Hic color est stellis; sed iis tuus auctior extat:
 Ut quoque plus stellis sphæra rotunda vovet.
 Lux hæc ut vigilat triplici subnixâ columnâ;
 Sic parat, & vatis sternit euntis iter.
 Non ego *Tyndaridas* hæc nixus luce requiro,
 Sive faces quotquot circulus axis habet.
 Hîc *Cynosura* nova est, nitet & cum *Castore* *Pollux*,
 Obsequiisque præit lunaque solque suis.

6 MIRACULIS S. FRANCISCI XAVERII.

EX CrVce LVX fVLget, qVæ Liberat, arCet & VMbras;
 QVæqVe sVper CLypeo stat bene pensa tVo.
 NIL ergo hâC torVas Verear sVb LVce CharybDes:
 Vota fLVVnt; sCopVLos, DVraqVe saXa seqVor.
 QVæ sIt enIM VVLgò. Vestræ reVerentia LVcIs,
 VIX ChronICIs possIt LingVa fat hIsCe LoqVI.
 Nota seqVar trIVIo, qVæ pVLpIta CVncta LoqVVntVr,
 FaMaqVe VItVtIs ConsCla faCta tVæ.
 QVID tVa LVX: posset. VeL abhInCo IVVenILibVs annIs;
 IngenII est speCies tVnC Data CLara tVI.
 HâC DVce VVLgatVs Latlas fVLgensqVe per Vrbes,
 HIC VbI tVstVDIIs eXCoLererIs, eras,
 HâCraDIos tIbI parta tVLI; VICtrIXqVe VIennæ
 LaVrea DoCtorIs CInXIt In Vrbe CapVt.
 Te LegatVs Iber MaVortIs honorIbVs aVXIt,
 IVssIt & aVXILIIs RegIs aDesse sVI.
 Te CaMeraCenis aVXIt proVentIbVs VLTro
 Cæsar, Vt hæC ILLI LVX prope VIsatVa est.
 HâC VoLVIt feLIX popVLVs LVCere sICaMber
 EXpVIt hâC Vires hæresIs atra sVas.
 HanC qVoqVe tV faVsto nVnC, ô MeChLIInIa, VVLtV
 AspICIs, Vt par est, aspICIASqVe VoVes.
 NeC Labor In Voroest: pVLsIs VeLVt aVctIor VMbrIs
 sVrgIt, & eXtrIpLICI VertICe trIna VenIt.
 BeLgICVs hâC frVItVr, te nVnC PRIMate, SenatVs,
 PræsVL, & In CaVsIs VVLgVs & aVLa sVIs.
 O qVantVM & qVorles Ibi LVX CrVesenIa beLgII
 ConsVLIbVs, patrIæ prInCIpIbVsqVe pLaCet.
 FortVnæ VICtrIX saplentIa prostet Vt arMIs;
 CVr BeLgas CVnCtos LVX tVa VInCat habet.

VtqVe

Ex Cruce Lux fulget, quæ liberat, arcet & umbras;

Quæque super clypeo stat bene pensa tuo.

Nil ergo hâc torvas verear sub luce charybdes:

Vota fluunt; scopulos, duraque saxa sequor.

Quæ sit enim vulgò vestræ reverentia Lucis,

Vix chronicis possit lingua sat hisce loqui.

Nota sequar trivio, quæ pulpita cuncta loquuntur,

Famaque virtutis conscia facta tuæ.

Quid tua lux posset vel abhinc juvenilibus annis;

Ingenii est species ^(b) tunc data clara tui.

Hâc duce vulgatus Latias fulgensque per urbes,

Hic ubi tu studiis excoleris, eras.

Hâc radios tibi parta tulit, victrixque Viennæ

Laurea ^(c) Doctoris cinxit in urbe caput.

Te Legatus Iber Mavortis ^(d) honoribus auxit,

Jussit & auxiliis Regis adesse sui.

Te ^(e) Cameracensis auxit proventibus ultrò

Cæsar, ut hæc illi lux prope visa tua est.

Hâc voluit felix populus lucere ^(f) Sicamber:

Expuit hâc vires hæresis atra suas.

Hanc ^(g) quoque tu fausto nunc, ô Mechlinia, vultu

Aspicias, ut par est, aspiciasque voves.

Nec labor in voto est: pulsus velut auctior umbris

Surgit, & ex triplici vertice trina venit.

Belgicus ^(h) hâc fruitur, te nunc Pimate, Senatus,

Præsul, & in causis vulgus & Aula suis.

O quantum & quoties ibi Lux Cruesenia Belgj

Consulibus, patriæ Principibusque placet.

Fortuna victrix sapientiæ proftet ut Armis;

Cur Belgas cunctos, lux tua vincat habet

(b) Cruesenius
Romæ adoles-
cens Philoso-
phiam propuz-
nat, & Theo-
logia studet.
(c) Vienna
Doctor crea-
tur.

(d) Fit Vicar-
ius Generalis
Regii apud
Imperatorem
exercitus.

(e) Canonicus
Cameracensis.
&c.

(f) Episcopus
Ruramonda-
nus.

(g) Archiepis-
copus Mechli-
mensis.

(h) Regi à
Consiliis jatus

Utque

UtqVe pIVs bIno se LVCIfer eXpLICat orbe;
 SIC qVoqVe sVnt LVCLs MVnera Larga tVæ.
 SCIt BrVXeLLa satls: soLVet qVoqVe grata neC VLLo
 XaVerIo saCrVM fIne sILeblt opVs.
 strVCraqVe MetroPoLIs VVLgablTvr Ara per Vrbes:
 QVæqVe LoCas CInerIs VIVa sepVLChra tVI.
 neC te ReLLIgIo, neC te strps CLara taCebIt
 A soCIo IesV qVæ bene noMen habet.
 HIC tVa LVX terrIs, hIC se DIffVnDIt & astrIs:
 EXtrVIt hIC IVnCros nVbIbVs ILLa Lares.
 Pro qVibVs, Vt reLIqVI taCeant, VeL MVra LoqVentVr
 saXa, tot hIC soClos, qVà LIcet, esse tVos.
 hæC VbI CrVesentVa tot bene gesta reVoLVo;
 LVX VoVet & ChronICIs hæC qVoqVe signa MeIs.
 Et pLaCItVra LoqVar: tItVLVs tIbI CarMInIs hVIVs,
 InCLyta XaVerII faCta faVentIs erVnt.
 haVD sInet hæC tItVLVs VVLtV renVente VoLVtes:
 Pars bona IVDICIo pVbLICa faCta tVo est.
 neC qVoqVe sIC pVgILLs VItVs InCognIta, CVIVs
 AVXILIatRICes senserIs ante ManVs.
 HoC tVa BrVXeLLIs VotIVA saCraria signant;
 HoC VeL XaVerII qVI tIbI gLLsCIt aMor.
 HIs ego seCVrVs tItVLIs nVnC DenIqVe LaXo
 VeLa; tIpLeX Certas SteLLa DatVra Vias.
 TV rege PræsVL Iter; ChronICIs tV VersIbVs affLa:
 HoC CVM Vate faVens eXCiPe VatIs opVs.
 Vt patrIa tIbI IVnCtVs Is est; Ita totVs & hVIVs
 DebItor eX Voto MVnerIs Ipse fVIt.
 HoC tIbI fert sVppLeX; hoC VInDICE tVtIVs Iblt:
 beLgICa IVDICIo statqVe faVetqVe tVo.

Utque

Utque pius bino se Lucifer explicat orbe ;
Sic quoque sunt lucis munera larga tuæ.
Scit Bruxella satis: solvet quoque grata, nec ullo
Xaverio sacrum sine flebit (i) opus.

Structaque Metropolis vulgabitur Ara (l) per urbes:
Quæque locas cineris viva sepulchra tui.

Nec te Relligio, nec te stirps clara tacebit
A socio JESU quæ bene nomen habet.

Hic tua lux terris, hic se diffundit & astris:
Extruit hic junctos nubibus illa (m) lares.

Pro quibus, ut reliqui taceant, vel muta loquentur
Saxa, tot hic socios, quæ licet, esse tuos.

Hæc ubi Crueseni tua tot bene gesta revolve,
Lux vovet & Chronicis hæc quoque signa meis.

Et placitura loquar: titulus tibi carminis hujus,
Inclita Xaverii facta faventis erunt.

Haud finet hæc titulus vultu renuente volutes:
Pars bona judicio publica facta tuo est.

Nec quoque sic Pugilis virtus incognita, cujus
Auxiliatrices senseris ante manus.

Hoc tua Bruxellis votiva Sacra signant;
Hoc vel Xaverii qui tibi gliscit amor.

His ego securus titulis nunc denique laxo
Vela; triplex certas Stella datura vias.

Tu rege Præsul iter, chronicis tu versibus affla:
Hoc cum vate sequens excipe vatis opus.

Ut patriâ (n) tibi junctus is est; ita totus & hujus
Debitor ex voto muneris ipse fuit.

Hoc tibi fert supplex; hoc vindice tutius ibit:
Belgica judicio statque favetque tuo.

(i) Magnificã
Bruxella Sa-
crificã D. Xa-
verio firuit.

(l) Mechliniæ
Aram D. Ru-
moldo; sibi
mausoleum.

(m) Collegio
Societatis JE-
SU Domum.

(n) Præsul
Trajectinus,
Auctor Leo-
dius.

B

Ut

Vt tV SaCra foVes, Ita te neqVe Dignor VsqVaM,

QVI noVa XaVerII gesta foVeret, erat.

DI faCIant, Vt qVos tVa LVX sIC eXtVLIIt, IpsI

ADIICiant annIs sæCVLa Longa tVIs.

LætVs Vt aspIClas tVa pVBLICa faCta, tVæqVe

VIrtVtIs LVstres tot sIMVLaCra seneX.

HæC genIVs VoVet ILLe tVVs præsaGla CVnCIIs,

QVI MaVsoLeo sVppLICat VsqVe tVo.

IaM qVoqVe seX annos faLCI tot hIC abstVLIIt ICtVs;

Vt qVoqVe seXCentos aVferat ILLe, rogo.

præsVLe CrVesenIo feLIX Vt patrla VIVet,

sIC qVoqVe, sVbLato CVr LaChryMetVr, erIt.

HoC CaVeant nIgræ qVæ nent statâ fILa sorores:

sIn, Mea fataLI poLLICe fILa seCent.

VIVat, & has præsvL VIrtVtIbVs eXpLeat Vrbes;

DeqVe Mels annIs aVgeat Ipse sVos.

ILLIVs Interea VIVO sVb LVCIIs asyLo,

In LVCeM, & tItVLIIs ILLIVs, eXIt opVs.

DE

Ut tu sacra foves, ita te neque dignior usquam,

Qui nova *Xaverii* gesta foveret, erat.

Dî faciant, ut quos tua lux sic extulit, ipsi

Adjiciant annis sæcula longa tuis.

Lætus ut aspicias tua publica facta, tuæque

Virtutis lustres tot simulacra senex.

Hæc ^(o) Genius vovet ille tuus præfagia cunctis,

Qui Mausoleo supplicat usque tuo.

Jam quoque sex annos falci tot hic abstulit ictus;

Ut quoque sexcentos auferat ille rogo.

Præfule *Cruesenio* felix ut patria viveret,

Sic quoque, sublato cur lachrymetur, erit.

Hoc caveant nigræ quæ nent stata fila sorores:

Sin, mea fatali pollice fila secent.

Vivat, & has Præful virtutibus expleat urbes;

Deque meis annis augeat ipse suos.

Illius interea vivo sub lucis asylo,

In lucem, & titulis illius, exit opus.

(o) Exprimi-
tur in Mausoleo à sex annis
structo genium
falces tempo-
ris cohibens.

B2

DE